

نام و نام خانوادگی : سئوالات امتحان درس: علوم و فنون ادبی (۱) پایه : دهم رشته : انسانی نام دبیر : خانم مقدّمی		باسمه تعالی مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۴ دبیرستان غیردولتی هدی (دوره دوم) آزمون نوبت دوم سال تحصیلی ۹۸-۹۷ تعداد صفحه: ۵ تعداد سؤال: ۲۴		تاریخ آزمون : ۹۸ / ۰۲ / ۲۸ مدت امتحان: ۹۰ دقیقه نیاز به پاسخنامه دارد ☐ ندارد ☒ شماره صندلی :										
تاریخ تصحیح: ۹۸ / / نمره: با عدد () نمره با حروف: () امضای دبیر:														
ردیف	شرح سوالات													
الف	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)													
۵٪	۱. جاهای خالی را براساس نظریه ارسطو در طبقه‌بندی سبک، پُر کنید. (یک مثال کافی است) الف) براساس موضوع و نوع مانند: ب) براساس هدف مانند:													
۷۵٪	۲. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) سبک خراسانی براساس زمان، به سه سبک فرعی سامانی، غزنوی و سلجوقی تقسیم می‌شود: ب) سبک دوره غزنوی را باید «بینابین» نام نهاد: پ) قرن ششم و اوایل قرن هفتم دوران پختگی و کمال نثر فارسی است:													
۱	۳. در جدول زیر موارد (الف) را به موارد (ب) با توجه به روابط بین آنها وصل کنید. <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>الف</td> <td>ب</td> </tr> <tr> <td>نثر موزون</td> <td>سنایی</td> </tr> <tr> <td>رواج عرفان</td> <td>رودکی</td> </tr> <tr> <td>زبان رسمی دوران ساسانی</td> <td>خواجه عبدالله انصاری</td> </tr> <tr> <td>پدر شعر فارسی</td> <td>پهلوی</td> </tr> </table>				الف	ب	نثر موزون	سنایی	رواج عرفان	رودکی	زبان رسمی دوران ساسانی	خواجه عبدالله انصاری	پدر شعر فارسی	پهلوی
الف	ب													
نثر موزون	سنایی													
رواج عرفان	رودکی													
زبان رسمی دوران ساسانی	خواجه عبدالله انصاری													
پدر شعر فارسی	پهلوی													
۵٪	۴. چرا به زبان فارسی نو، زبان دری هم گفته می‌شود؟													

۵. چه عواملی باعث شد تا زبان فارسی در شرق و شمال شرق از قرن سه تا میانه قرن پنج پیشرفت و گسترش داشته باشد؟ (۲ مورد را بیان کنید)	۵٪
۶. شعر در قرن پنج و شش بیشتر در چه شاخه‌ها و رشته‌هایی به کار گرفته می‌شد؟ (۲ مورد را بیان کنید)	۵٪
۷. عبارت زیر بیانگر کدام نوع نثر است؟ «در این نثر آوردن آرایه‌های ادبی فراوان، امثال و اشعار گوناگون از عربی و پارسی و اصطلاحات علمی رواج دارد».	۲۵٪
ب	زیبایی‌شناسی (۶ نمره)
۸. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) ارزش موسیقایی جناس ناهمسان در سخن بسیار است: ب) واج‌آرایی صامت‌ها از مصوّت‌ها محسوس‌تر است:	۵٪
۹. در کدام بیت‌ها آرایه «ترصیع» و «موازنه» به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید. الف) ز گُرز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود ب) دانه باشی مرغکانت برچَند غنچه باشی کودکانت برگَند	۱
۱۰. کدام بیت از نظر کاربرد «سجع» ارزش موسیقایی بیشتری دارد؟ چرا؟ الف) هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت ب) ای منور به تو نجوم جمال ای مقرر به تو رسوم کمال	۱
۱۱. در بیت زیر آرایه جناس همسان (تام) و معانی آن را مشخص کنید: بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر دیدي که چگونه گور بهرام گرفت	۷۵٪

۱	۱۲. در بیت‌های زیر، انواع جناس را مشخص کنید: (الف) زد به دلم در آتشی عشق بتی که نام او زُهره و آفتاب را زُهره به آب می‌کند (ب) به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق مژه بر هم نزنند گر بزنی تیر و سنانش	
۵٪	۱۳. در بیت زیر میان کدام واژه‌ها اشتقاق وجود دارد؟ اگر تو فارغی از حال دوستان یارا فراغت از تو می‌سُتر نمی‌شود ما را	
۵٪	۱۴. در بیت‌های زیر، واج‌آرایی در میان کدام واج‌ها دیده می‌شود؟ (الف) پیش از اینت بیش از این اندیشهٔ عشاق بود مهرورزی تو با ما شهرهٔ آفاق بود (ب) ای شطِ شیرینِ پُر شوکتِ من	
۷۵٪	۱۵. در عبارت زیر میان کدام واژه‌ها سجع متوازی وجود دارد؟ «الهی به شناخت تو زندگانیم، به نام تو آبادانیم و به یافت تو ناتوانیم».	
	پ موسیقی شعر (۶ نمره)	
۵٪	۱۶. هر یک از اصطلاحات قافیهٔ درونی و ذوقافیتین را مقابل بیت مربوط به آن بنویسید. (الف) ای از مکارم تو شده در جهان خبر افکنده از سیاست تو آسمان سپر (ب) یار مرا، غار مرا، عشق جگرخوار مرا یار تویی، غار تویی، خواجه نگه‌دار مرا	
۱	۱۷. واژهٔ «شیرافکن» را یک بار با حذف همزه و بار دیگر با همزه بخوانید و به خط عروضی بنویسید:	
۲	۱۸. تقطیع هجایی بیت زیر را انجام دهید: کی رفته‌ای ز دل که تمنا کنم تو را؟ کی بوده‌ای نهفته که پیدا کنم تو را؟	

۱	۱۹. با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست بگشای لب که قند فراوانم آرزوست (الف) ردیف کدام است؟ (ب) واژگان قافیه را مشخص کنید. (ج) حرف یا حروف اصلی قافیه را بنویسید. (د) حرف یا حروف الحاقی را مشخص کنید.
۱	۲۰. نوع قاعده قافیه را در ابیات زیر مشخص کنید. (الف) بوی بهار آمد بنال ای بلبل شیرین نفس ور پای بندی هم چو من، فریاد می‌خوان از قفس (ب) من از دست کمانداران ابرو نمی‌یارم گذر کردن به هر سو
۵٪	۲۱. عاطفه و حسّ و حال حاکم بر فضای شعر زیر را بیان کنید: ای نفس خرم باد صبا از بر یار آمده‌ای مرحبا قافله شب چه شنیدی ز صبح مرغ سلیمان چه خبر از سبا؟
	ت نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)
۵٪	۲۲. شعر زیر را بخوانید و دو مورد از ویژگی‌های زبانی آن را بنویسید. بوی جوی مولیان آید همی یاد یار مهربان آید همی ریگ آموی و درشتی راه او زیر پایم پرنیان آید همی آب جیحون از نشاط روی دوست خنگ ما را تا میان آید همی ای بخارا شاد باش و دیر زی میر، زی تو شادمان آید همی

۱ / ۵	۲۳. حکایت زیر را بخوانید و آن را از نظر ویژگی‌های سبکی بررسی کنید. (۶ مورد بیان کنید) «ملک گفت: «آورده‌اند که بازرگانی غلامی داشت دانا و زیرک‌سار و بیدار بخت. بسیار حقوق بندگی بر خواجه ثابت گردانیده بود و مقامات مشکور و خدمات مقبول و مبرور بر جراید روزگار ثبت کرده». روزی خواجه گفت غلام را: «ای غلام، اگر این بار دیگر سفر دریا برآوری و بازآیی، تو را از مال خویش آزاد کنم و سرمایه‌ی وافر دهم که کفاف آن را پیرایه‌ی عفاف خود سازی و همه عمر پشت به دیوار فراغت باز دهی». غلام بار در کشتی نهاد و خود در نشست؛ روزی دو سه، بر روی دریا می‌راند. ناگاه بادهای مخالف از هر جانب برآمد؛ سفینه را درگردانید و بار آبگینه‌ی املش خُرد بشکست. کشتی و هرچ درو بود، جمله به غرقاب فنا فرورفت و او به سنگ‌پشت بحری رسید؛ دست درو آویخت و خود را بر پشت او افکند تا به جزیره‌ای افتاد که درو نخلستان بسیار بود».												
۲	۲۴. با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید: <table><tr><td>آمد نفس صبح و سلامت نرسانید</td><td>بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید</td></tr><tr><td>یا تو به دم صبح سلامی نسپردی</td><td>یا صبحدم از رشک سلامت نرسانید</td></tr><tr><td>من نامه نوشتم به کبوتر بسپر دم</td><td>چه سود که بختم سوی بامت نرسانید</td></tr><tr><td>بر باد سپردم دل و جان تا به تو آرَد</td><td>زین هر دو ندانم که کدامت نرسانید</td></tr><tr><td>عمری است که چون خاک جگرتشنه‌ی عشقم</td><td>و ایّام به من جرعه‌ی جامت نرسانید</td></tr><tr><td>خاقانی، ازین طالع خود کام چه جویی؟</td><td>کاو چاشنی کام به کامت نرسانید</td></tr></table> الف) سه ویژگی ادبی را بنویسید. ب) سه مورد از ویژگی‌های زبانی شعر را بنویسید. پ) قلمرو فکری شعر را بررسی کنید.	آمد نفس صبح و سلامت نرسانید	بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید	یا تو به دم صبح سلامی نسپردی	یا صبحدم از رشک سلامت نرسانید	من نامه نوشتم به کبوتر بسپر دم	چه سود که بختم سوی بامت نرسانید	بر باد سپردم دل و جان تا به تو آرَد	زین هر دو ندانم که کدامت نرسانید	عمری است که چون خاک جگرتشنه‌ی عشقم	و ایّام به من جرعه‌ی جامت نرسانید	خاقانی، ازین طالع خود کام چه جویی؟	کاو چاشنی کام به کامت نرسانید
آمد نفس صبح و سلامت نرسانید	بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید												
یا تو به دم صبح سلامی نسپردی	یا صبحدم از رشک سلامت نرسانید												
من نامه نوشتم به کبوتر بسپر دم	چه سود که بختم سوی بامت نرسانید												
بر باد سپردم دل و جان تا به تو آرَد	زین هر دو ندانم که کدامت نرسانید												
عمری است که چون خاک جگرتشنه‌ی عشقم	و ایّام به من جرعه‌ی جامت نرسانید												
خاقانی، ازین طالع خود کام چه جویی؟	کاو چاشنی کام به کامت نرسانید												
	پپروز و سرپلند باشید												